

Virtain luonnonsuojeluyhdistys ry
Purrantie 108
34710 Vaskivesi
larissa.heinamaki@iki.fi

MIELIPIDE

13.1.2012

Keski-Suomen liitto

kirjaamo@keskisuomi.fi

Asia: Keski-Suomen 3. vaihemaakuntakaavan luonnos

MIELIPIDE

Kiitämme saamastamme jatkoajasta mielipiteen antamiseen.

Kaavan vesistövaikutuksia ulottuu myös Virtain puolelle, joten kommentoimme kaavaa siltä osin.

Pihjalaveden reitti, johon tulevat purkuvedet useilta kaavan osoittamilta soilta, ulottuu Virtain puolelle ja se kuuluu Kokemäenjoen vesistön latvavesiin. Pihlalaveden reitti on erityissuojelukohde, joka on otettu mukaan kansainvälisen Project Aqua -ohjelman suojelukohteeksi runsashumuksisena vesistönä. Myös reitin rantoja on suojeltu ja ne ovatkin pääosin rakentamattomia ja luonnontilaisia. Reitillä on useita suosittuja virkistyskalastus- ja retkeilykohteita. Reitien koskissa viihtyvät mm. luonnonvarainen taimen, jonka lisääntymisalueeseen reitti kuuluu, sekä jokirapu ja saukko. Pihlalavesi sekä Pihlalaveden reitti yläpuolisine pienvesineen kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Nämä seikat kertovat vesistön erityisluonteesta, joka tulisi ottaa paremmin huomioon kun alueelle ollaan osoittamassa lisää turvekaivosalueita.

Ähtärin ja Pihlalaveden reitin vesistöalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 mennessä (Länsi-Suomen ympäristökeskus, 2009) mainitaan vesistön keskeisiksi ongelmiksi metsäojitusten ja turvetuotannon aiheuttama kiintoaine- ja ravinnekuormitus. Vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty myös toimialakohtaisia ravinnekuormituksen vähentämistavoitteita, jotka turvetuotannon osalta ovat (s. 49):

fosforikuormituksen vähentäminen 50 % (nykyinen kuormitus 0,003 tn/a → 0,002 tn/a) ja typpikuormituksen vähentäminen 25 % (nykyinen kuormitus 2 tn/a → 0,5 tn/a).

3. vaihekaavan toteutuessa reitin fosfori- ja typpikuormitus tulevat nousemaan, puhumattakaan kiintoaine- ja humuskuormituksesta.

Vesienhoitosuunnitelmassa on arvioitu, että nykykäytäntöjen mukaiset toimenpiteet vesien tilatavoitteiden saavuttamiseksi eivät riitä, vaan (s. 54) ”erityisesti turvetuotannon, peltoviljelyn ja metsätalouden osalta tarvitaan toimenpiteitä ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentämiseksi.” Hoitosuunnitelmassa on esitetty vaihtoehtoisia toimenpiteitä turvetuotannon osalle (s. 60):

- Uusien turvetuotantoalueiden sijainnin ohjaus: useita turvetuotannossa olevia alueita poistuu

käytöstä merkittäviä määriä vuoteen 2015 mennessä. Vastaavasti uusia turvetuotantoalueita otettaneen käyttöön. Uusien turvetuotantoalueiden lupakäsittelyssä kiinnitetään entistä enemmän huomiota tuotantoalueiden yhteisvaikutukseen. Sijainnin ohjauksen pohjaksi pyritään maakunnallisena yhteistyönä laatimaan vesistöjen sietoa koskeva selvitys.

- Maankäytön suunnittelu: Turvetuotantoalueita tulee ohjata jo ojitetuille alueille tai tuotannossa olevien alueiden yhteyteen. Maakuntakaavoissa turvetuotannon aluevarausten tulee perustua riittäviin ympäristö- ja vesistöselvityksiin. Vesistöalueille, joilla on runsaasti turvetuotantoa, on tarpeen laatia vesistön sietokykyselvitys.”

Keski-Suomen 3. vaihemaakuntakaavassa ei vesistöjen sietokykyä ole selvitetty riittävästi. Em. toimenpiteissä mainitaan, että lupakäsittelyssä kiinnitettäisiin entistä enemmän huomiota tuotantoalueiden yhteisvaikutukseen. Tämä kuitenkin lienee kohtuutonta vaatia lupaviranomaisilta nykyresursseilla. Tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin tulisi huomioida maakuntakaavoitus- tasolla, jolloin kaavan vaikutuksia arvioidaan muutenkin. Kaavaselostuksesta ei selviä, kuinka paljon turvekaivokset tulisivat vesistöä kuormittamaan.

Kaavaselostuksessa mainitaan koko maakunnan turvetuotantoa koskevana suunnittelumääräyksenä, että ”turvetuotannon suunnittelun lähtökohtana tulee olla, ettei turvetuotannon aiheuttama vesistökuormitus nouse.” Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että tuotantoalueita lisätään tuntuvasti. Nykytiedon mukaan selvää on, että pintavalutuskentät (jotka katsotaan parhaan saatavilla olevan tekniikan mukaisiksi) eivät pysty pidättämään rankkasateiden aikaisia ravinne-, kiintoaine- ja humushuuhtoumia turpeenkaivuualueilta. Jopa 90 % turpeenottoalueiden vesistökuormituksesta aiheutuu rankkasateiden aikana. Ilmastonmuutosennusteiden mukaan kovat rankkasateet tulevat tulevaisuudessa lisääntymään, mikä ei helpota vesistöjen kuormitustilaa. Tätä ei kaavassa ole huomioitu.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan vesistövaikutusten arviointi olisi tullut tehdä valuma-alueittain. Keski-Suomen maakuntakaavaan liittyy arviointi turvetuotantoalueiden vesistövaikutuksista, joka on tehty valuma-alueittain ja jota 3.vaihemaakuntakaavassa on käytetty pohjana. Siihen on kuitenkin lisätty erilaisia arvotuksia vesistöjen suhteen eikä niitä ole 3. vaihekaavassa tarkasteltu valuma-alueittain. Tämä vaikeuttaa kaavan tulkintaa vesistövaikutusten osalta. Lisäksi käytetyssä monitavoitearviointimenetelmässä uhkaa turpeenkaivuun varsinaiset ongelmat peittyä monien tavoitteiden sekaan, esimerkiksi sen pääasialliset vesistön kuormittavuus- tekijät kiintoaine ja humus. Maakuntakaavan vesistövaikutusarviointista on jätetty huomioimatta mm. tuotantoalueiden turpeen laatu ja maatuneisuus, jotka olennaisesti vaikuttavat tuotannaikaiseen vesistökuormitukseen (Lasse Svahnback, 2007) ja joiden perusteella tuotantoon voisi osoittaa vesistöä vähemmän kuormittavia soita.

Yhdistyksen mielestä Pihlajaveden reitin valuma-alueen turvekaivosalueita tulisi oleellisesti vähentää, jotta vesistön tila ei vaarantuisi.

Virroilla 13.1.2012

Larissa Heinämäki
puheenjohtaja

Katri Lavaste
sihteeri